

Sest tělesných vášní

Śrīla Suhotra Swami

Bhagavad-gītā 6.27

Centrum pro vědská
studia
Praha, 1. září 1992

*praśanta-manasarh hy enam yoginam sukham uttamam
upaiti śānta-rajasam brahma-bhūiam akalmasam*

Yogí, jehož mysl se upírá na Mě, dosahuje nejvyšší dokonalosti transcendentálního štěstí. Překonává kvalitu vášně, vnímá svou kvalitativní totožnost s Nejvyšším a tak je oproštěný od všech reakcí za své dřívější činy.

VYZNÁM: *Brahma-bhúta* je stav, kdy je živá bytost oproštěna od hmotného znečištění a prokazuje transcendentální službu Pánu - *mad-bhaktim labhate parám* (Bg. 18.54). Nikdo nemůže setrvat na úrovni Brahmanu, Absolutního, pokud se jeho mysl trvale neupíná na Pánovy lotosové nohy (*sa vai manah krsna-padáravindayoh*). Být vždy zaměstnaný transcendentální láskyplnou službou Pánu neboli setrávat na úrovni vědomí Krsny znamená být skutečně osvobozený od kvality vášně a prostý všeho hmotného znečištění.

Šrīla Suhotra Swami: Slovo *śānta* znamená mír. Když je před sanskrtským slovem předpona *pra*, tak to znamená, že je slovo zdůrazněno. *Praśānta* tedy znamená dokonalý mír. *Praśānta-manasam*. *Manasarh* znamená mysl. Krsna vysvětlil ve druhé kapitole Bhagavad-gíty, že pro člověka, jehož mysl je rozrušena, není možné udělat pokrok v duchovním životě. Krsna popisuje rozrušenou mysl slovy *bahusākhā hy anantas ca*, což znamená mysl, která je rozvětvená. V materiální existenci není mysl nikdy spokojena, to je lidské podmínění.

Ve třetí řádce verše můžete vidět slovo *rajasam*, což znamená vášně. Lidská mysl je plná vášně - *kāma esa krodha esa rajo-guna-samudbhavah*. Z *rajo-guny*, kvality vášně, přichází *kāma*, chtíč a potom *krodha*, což je hněv. Krsna říká, že chtíč pocházející z kvality vášně pálí jako oheň a nemůže být nikdy uspokojen - *duspūrenānalena ca*.

Šrīla Rúpa Goswámí ve své *Upadeśámrtě* popisuje, jak se tento chtíč projevuje šesti způsoby. V tomto těle a mysli existuje šest *cayaveg* neboli popudů, vášní. První z nich je *vāco-vegām*, touha mluvit. Když se setkají dva přátelé, tak se tato touha okamžitě manifestuje. Jazyk nás neustále nutí mluvit, i když to jsou samé nesmysly, nedá se to zastavit. Tak jako žáby nebo jiná stvoření, pořád vydávají nějaké zvuky, které přitahují jejich nepřátele. Žába svým kvákáním přivolává černého hada, který se připlazí a spolkně ji.

Další vášní je *manasah-vegarh* neboli mysl samotná, která chce pořád o něčem snít a halucinovat. Stane se takovým duchem, který se nás snaží ulovit s různými šílenými nápady.

Dále je *krodha-vegām* neboli hněv. Někdy se rozhněváme, aniž bychom k tomu měli důvod nebo je ten důvod velice nepatrný. Když se nás zmocní hněv, začneme mluvit tvrdá slova a výhrůžky.

Dále je *jihvá-vegarh* neboli jazyk, který neustále touží po uspokojení a nutí nás ochutnávat

různá jídla a pochoutky. Jazyk je nenasytý a velice dravý. Lidé pojídají živočichy, které vylovili ze dna oceánu nebo které vykopali pod nějakými skálami. Také pojídají jídla vařená z vnitřností různých živých bytostí, jsou schopni jíst všechno.

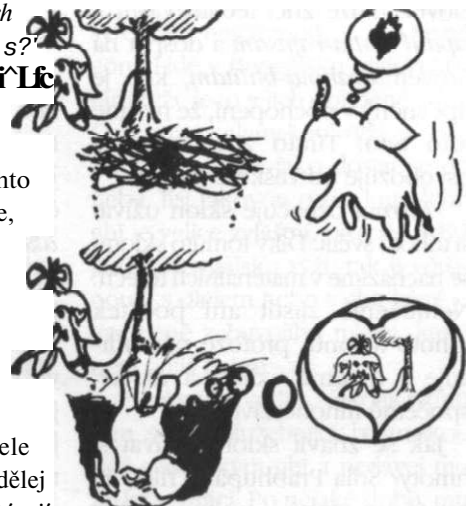
Dále je *udaropasthavegarh* neboli břicho, které chce s^s být pořád plné. Když je naplněné břicho, začne být velice silná sexuální touha, což je šestý chtíč. Těchto šest vášní nás neustále rozrušuje, a proto lidská mysl nemůže nikdy najít klid.

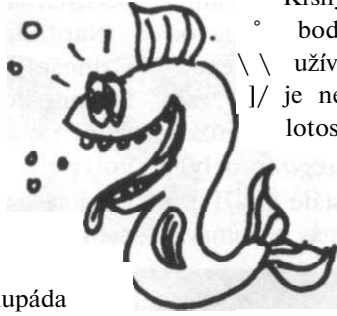
Někdy se nám zdá, že jsme klidní, když spíme, ale když se probudíme, tak se nás tyto vášně znovu zmocní. Vyženou nás z postele a diktují nám - dělej toto, dělej tamto... Tyto vášně nás dostávají

do velice nepříznivých a nebezpečných situací.

Například sexuální touha je v dnešní společnosti tak silná, že nutí lidi, aby se zaměstnávali v různých podobách nedovoleného pohlavního styku. Nyní se po celém světě rozšiřuje nemoc AIDS. Slyšel jsem jednou v rádiu, že každých patnáct vteřin někdo na této planetě dostává AIDS. Lidé jsou mimo jakoukoliv kontrolu, nedokáží se ovládat. Když se potká chlapec s chlapcem, chlapec s dívkou, dívka s dívkou nebo chlapec se zvířetem, pořád musí mít sex. Takto se AIDS rozšiřuje a zabíjí všechny.

Lidská bytost není dnes nic jiného než dvounohé zvíře. Dokonce i velice velké zvíře jako je slon, může být velice snadno chyceno. Slon může být mocný, ale přesto nedokáže ovládat své smysly. Vezmou slonici, přivážíou ji ke stromu a vykopou před ní ohromnou díru, kterou zakryjí větvemi a slámou, aby nebyla vidět. Když slon ucítí slonici, tak k ní okamžitě začne běžet. Slon je tak ohromný, velký a silný, že nemůže být chycen žádným jiným způsobem. Tímto způsobem však chytí sám sebe. Běží ke slonici a spadne do díry.

To je zvíře. Šríla Prabhupáda dává také příklad s rybou.

Když se ve vodě objeví háček s trochou masa nebo s ně-jakým červem, ryba nedokáže ovládat svůj jazyk. Vidí, že na hladině je velká loď, slyší, jak nahoře někdo mluví, vidí, jak se spouští vlasec, všechno může vidět, ale když je na konci háčku malinký kus jídla, nedokáže ovládat svůj jazyk. Zakousne se a okamžitě se chytí.

Lidské bytosti dnes spadly do stejného zvířecího života, jejich mysl se dostala úplně pod vládu vášnivých smyslů. Krsna však říká, že existuje způsob, jak dosáhnout dokonalého klidu mysli - *praśánta-manasarh hy enam. Yoginam* - člověk se musí stát yoginem. Yogi znamená ten, kdo je spojený s Krsnou. Pomocí yogy člověk dosáhne nejvyššího transcendentálního štěstí, vědomí Krsny - *sukham uttamam*. Díky vědomí Krsny se člověk může zbavit těchto vášní - *upaiti śánta-rajasam* a dospět na úroveň *brahma-bhútam*, kde je upevněný v pochopení, že nejsme toto tělo. Tímto způsobem se osvobozuje od veškeré *karmy*.

Karma označuje sklon užívat si tohoto světa. Díky tomuto sklonu se nacházíme v materiálních tělech. Nemůžeme zjistit ani počátek tohoto sklonu, protože nás udržuje v hmotné existenci už nespočetně mnoho životů.

Jak se zbavit sklonu užívat si hmoty? Šríla Prabhupáda říká, že *praśánta* také znamená být

upnutý na lotosové nohy Krsny. Člověk se osvobodí a zbaví se sklonu užívat si hmoty, když je neustále upnutý na lotosové nohy Krsny.

bhavantam evánnairan niruntarah praśánta-nihśesa-

mariomthdníamh kadáham ail^ritika-nitya kiñharah praharsayisyámi sanatha-jwítam

Toto je pěkný verš od Šríly Yámunácáryi, velkého vaisnavácáryi. Říká se v něm, že když je člověk neustále zaměstnaný službou lotosovým nohám Krsny, tak se všechny jeho hmotné touhy utiší a dosáhne úrovně *praśánta*, dokonalého míru.

Šrí Caitanya Maháprabhu vysvětlil, že existují tři druhy oddaných neboli služebníků Krsny.

sei upásaka haya trividha prakára akáma, moksa-káma, sarva-káma ára

Mezi *upásaky*, neboli těmi, kdo uctívají Krsnu - *sei upásaka haya trividha prakára*, existují tři druhy - *akáma, moksa-káma, sarva-káma ára*. Oddaní, kteří jsou velice pokročilí se nazývají *akáma*, nebo-li ti, kdo překonali veškeré hmotné touhy. Ostatní jsou *moksa-káma*, tj. ti, kteří jsou ještě pořád sužováni materiálními touhami, ale kteří se jich chtějí zbavit. Tito oddaní nejsou tak

pokročilí jako *akáma* oddaní.

Třetí skupinu tvoří ti, jejichž srdce je naplněno všemi možnými hmotnými touhami a kteří doufají, že sloužením Krsnovi se jednoho dne dočkají naplnění všech svých tužeb. Tito oddaní se označují slovem *sarva-káma*.

V tomto hnutí pro vědomí Krsny můžeme vidět oddané, kteří jsou upevněni v oddané službě, kteří jsou velice stálí a nerozrušeni svou myslí. Jsou tady také ti, kteří jsou někdy sužováni hmotnými touhami. Tito oddaní se snaží vzít útočiště u Krsny a chtějí se těchto materiálních tužeb zbavit. Například *bramhacañ*, který žije v celibátu, je

někdy pokoušen sexuální touhou. Snaží se ji překonat tím, že zpívá Hare Krsna, vstává brzy ráno, redukuje jídlo atd.

A potom je tady třetí druh oddaných, kteří také cítí sexuální touhu, ale nepovažují to za nic špatného a modlí se: „Krsno, prosím Tě,

Když má člověk štěstí a získá společnost oddaných. Krs novu milost a nektarovou povahu samotně bhakti, tak se ocitne pod sladkýma lotosovýma nohama Krsny.

pošli mi nějakou krásnou ženu a já ti budu sloužit tím, že zplodím mnoho krásných dětí."

To jsou tři druhy oddaných, o kterých se zmiňuje Srí Caitanya Maháprabhu. Všichni jsou nazýváni *upásaka*, všichni slouží Krsnovi. Ve službě Krsnovi se člověk ocitne tvář v tvář třem velice úžasným transcendentálním výhodám. Jsou to *sádhusaṅga* - společnost oddaných, *krsna-kṛpa* - milost Krsny a *bhaktira svabháva* - samotná přirozenost oddanosti.

Povahou oddanosti je, že se člověk odevzdává jako služebník Krsny, ne jako poživatel nebo pán, ale jako služebník, který je určen pro Jeho požitek. Srí Caitanya Maháprabhu říká - *e tina saba chádāya, kare krsne bháva*'.

Tyto tři transcendentální výhody očisťují oddaného a nutí ho, aby se stal pokročilým v lásce k Bohu - *kare krsne bháva*'. Oddaný, který je *akāma*, který nemá žádné hmotné touhy, dělá rychlý pokrok v lásce k Bohu.

Ten, který je *moksa-kama*, sužovaný hmotnými žádostmi, kterých se snaží zbavit, je Krsnovou milostí od těchto žádostí osvobozen a dosahuje *'bháva*', dostává vyšší chuť, vyšší štěstí - *yoginam sukham uttamam*.

A dokonce i ten, jehož srdce je plné hmotných tužeb, které chce uspokojit, může Krsnovou milostí dosáhnout něčeho velice úžasného. Jeho hmotné touhy jsou zašlápnu-

ty lotosovýma nohama Krsny. Krsna takového oddaného pokryje svými lotosovýma nohama.

Když se oddaný uchýlí k lotosovým nohám Krsny, tak zjistí, že jeho veškeré hmotné touhy jsou uspokojeny a že je o ně postaráno. Chtěl jsi krásnou ženu? U Krsnových lotosových nohou je tolik krásných žen, které se Mu odevzdaly!

Šrīla Prabhupáda jednou mluvil o přijetí *grhasta āśramu*: „Tady je tolik krásných žen, které se odevzdaly Krsnovi. Potřebuješ jednu? Tak si ji vezmi!" Ale jelikož je oddaný pod ochranou Krsnových lotosových nohou, tak i když dosáhnul svého vytouženého objektu, tak chtěč, který nás tlačí ke smyslovému požitku, je pokrytý. Manžel a manželka jednoduše slouží Krsnovi. I když z hmotného hlediska on může vypadat velice pěkně a ona může být velice krásná, neexistuje tam žádný zájem o smyslový požitek. Chuť ze služby lotosovým nohám Krsny způsobí, že se chuť na smyslový požitek stane úplně bezvýznamnou.

To je princip v oddané službě. Na úroveň *brahma-bhutam akal-masam* se dostáváme díky vyšší chuti z transcendentální služby Pánu, třebaže naše srdce může být znečištěno tolika hmotnými touhami.

Šrīla Bhaktisiddhānta Sarasvati Thākura jednou vyprávěl příběh, který to pěkně ilustruje. V Bengálsku se tento příběh jmenuje „Kravské ghí a balamská rýže."

Byl jednou jeden boháč, který

měl velký pozemek, spoustu peněz a velký dům, ale nemohl udržet žádné služebníky. Měl pro ně spoustu práce, jeho pozemky byly velké, ale všichni byli příliš líní. Vždycky, když někoho najal, tak mu dal velký seznam prací, které má udělat. Avšak po dvou až třech dnech služebník řekl: "Tolik práce?!" a odešel.

Boháč měl přítele, který byl stejně bohatý a který si velice pěkně udržoval své služebníky. Jak je možné, že u tebe chtějí zůstat a u mě ne?" Přítel mu odpověděl: „Poslouchej, prozradím ti mé tajemství. Příště, když si najdeš služebníka, tak mu nedávej žádnou práci a každý den mu dávej k jídlu balamskou rýži s kravským ghí. Takhle to dělej několik týdnů."

Balamská rýže je ta nejlepší rýže, kterou můžete získat. Někdy jste možná slyšeli o rýži basmati, ale balamská rýže je ještě lepší. Můžete ji sehnat jenom v Bengálsku. Když ji dáte do dlaně ještě syrovou, nevařenou, tak krásně voní. Lidé v Bengálsku mají velice rádi rýži, je to jejich oblíbené jídlo. Ochutnat balamskou rýži je pro Bengálce stejné jako dostat se do nebe. Jíst takovou rýži s kravským ghí je velice zvláštní, protože když jedí v Bengálsku rýži, tak ji většinou jí s olejem nebo s ghí, které je vyrobené z buvolího mléka, které není příliš dobré.

Přítel mu poradil: „Několik týdnů krm svého služebníka balamskou rýží s kravským ghí a nedávej mu žádnou práci. Po nějaké době, mu

dej tolik práce, kolik chceš a uvidíš, co se stane." On to takhle udělal. Najal si služebníka a několik týdnů ho krmil balamskou rýží s kravským ghí. Služebník měl velkou radost, že může pracovat pro tohoto pána, protože nemusel nic dělat a mohl jen jíst.

Po několika týdnech přišel pán s ohromným seznamem a řekl: „Tohle všechno musíš dneska rychle udělat.“ Služebník se podíval na listinu a řekl: „Óóó, néééé!“ Potom to chvíli zkoušel dělat, ale zjistil, že je to příliš těžké, a tak se sbalil a šel domů.

Manželka se divila: „Ty už jsi zpátky z práce? Už nepracuješ?“ On jí odpověděl: „Pán mi dává tolik práce, já už to nemůžu dělat!“ Manželka řekla: „Nevadí, vykoupej se, za chvíli bude oběd.“ Usedli k obědu a manželka mu servírovala obyčejnou bengálskou rýží bez kravského ghí.

Jedl, ale nedokázal dojíst ani jeden talíř, byl velice nešťastný. Snažil se zůstat doma, chvíli se zkoušel natáhnout, ale cítil velký hlad. Potom přišla večeře. Posadil se, ale na jídlo neměl žádnou chuť.

Druhý den ráno byla snídaně, ale nemohl to jíst. V té době už měl velký hlad. Začal přemýšlet: „V té bývalé práci, tam jsem tak dobře jedl a vše co za to chtěl bylo, abych udělal jenom nějakou práci. Myslím, že bych to zvládl, jdu zpátky.“ Na druhý den přišel zpátky a řekl: „Omlouvám se, že jsem vás včera opustil, ale udělalo se mi trochu špatně. Teď jsem se vrátil a chtěl bych velice nadšeně něco dělat. Dejte mi prosím najíst a já potom budu velice těžce pracovat.“ Boháč odpověděl: „Jen se posaď a jez, tady máš balamskou rýží s kravským ghí!“ Když naplnil

svůj žaludek, šel pracovat. Zjistil, že to není zas tak těžké, zvláště když neustále myslel na to, kdy už bude oběd.

Tímto způsobem přišel boháč na to, jak si může vydržovat velice stálého služebníka. Později, když

potkal svého přítele, který mu dal dobrou radu, přivítal ho se slovy: „Sláva balamské rýží a kravskému ghí!“

Toto je princip služby, která přináší vyšší chuť. Normálně bychom si ani nedovedli představit, že se můžeme vzdát našeho smyslového požitku pro službu Bohu. To je důvod, proč dnes velká náboženství upadají. V kostele káží: „Musíš být dobrý člověk, nesmíš hřešit atd.“, ale Kali-yuga dělá pokroky den za dnem. Lidé se stávají čím dál víc degradovanější a myslí si: „Hříšný život, to mě udělá šťastným, to je skutečná radost!“ Ale není to štěstí. Jako třeba dostat AIDS každých patnáct vteřin, v tom není žádná radost..

Když má člověk štěstí a získá společnost oddaných, Krsnovu milost a nektarovou povahu samotné *bhakti*, tak se ocitne pod sladkými lotosovými nohami Krsny. Tento úkryt je tak pěkný a má daleko vyšší chuť. Člověk nakonec zjistí: „Hmm, sloužit Krsnovi není zas tak špatné. Není tak špatné vstávat brzy ráno, zpívat

šestnáct kol a chodit ven rozdávát knihy Šríly Prabhupady.“ Není to tak? Když se na to podíváme z hmotného hlediska, kdo by chtěl rozdávát tyto knihy?

Představte si sebe před několika lety. Mám na mysli ty, kteří rozdávají knihy každý den. Kdyby vám někdo před pěti, šesti nebo sedmi lety řekl, že zbytek svého života strávíte na ulici a budete nabízet lidem knihy, mysleli byste si: „Cože, já? Tohle bych nikdy nechtěl dělat! Co je to za život?“ Pak ti řekne: „Budeš to dělat, nebudeš mít žádnou dovolenou a nedostaneš za to ani žádné peníze. Peníze, které za to získáš, odevzdáš. Budeš mít na sobě jenom prostěradlo a budeš

spát na zemi s osmi dalšími osobama v jedné místnosti.“ Co myslíte, že byste mu tehdy řekli? „To není možné, to nikdy nebudu dělat!“ Ale nějakým způsobem se Krsno-vy lotosové nohy dostaly na naši hlavu a ten úkryt je tak pěkný, že to všechno děláme a líbí se nám to. Ve skutečnosti si ani nedokážeme představit, že bychom mohli dělat něco jiného. Kdyby někdo přišel a řekl: „Nelíbilo by se ti na chvíli toho nechat a jet si třeba zalyžovat na hory? Nebo jet v létě k Černému moři a lehnout si tam na pláž? Stojíš tady na ulici, podívej, támhle je pěkné kino, ve kterém dávají nový film s Arnoldem Scwarzeneggerem.“ Saňkírťanový oddaný mu odpoví: „Ne, jsi v *máji*, je to nesmysl, měl bys číst Prabhupádovy knihy!“

To je vyšší chuť - *yoginam sukham uttamam*. Ten, kdo je *yogi*, spojený s Krsnou, zakouší vyšší štěstí. Tímto způsobem se vášně a materiální touhy, které tlačí všechny materialisty do pekla, nemohou oddaného ani dotknout.

Hare Krsna. **